Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/19 Fall 2016, p. 361-378
DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10035
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi
Received/Geliş: 19.10.2016 **Accepted/Kabul:** 20.11.2016
Referees/Hakemler: Doç. Dr. Abdülkadir KABADAYI – Doç. Dr. Faruk ÖZTÜRK

This article was checked by iThenticate.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ATANAMAMA KAYGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ*

*Menekşe ESKİCİ***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarını belirlemektir. Ayrıca öğretmen adaylarının, branş, yaş ve cinsiyet değişkenleri ile atanamama kaygıları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırma nicel verilerin kullanıldığı tarama modelli bir araştırmadır. Bu araştırmanın katılımcılarını Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2014-2015 eğitim-öğretim yılında çeşitli bölümlerde öğrenim görmekte olan 468 (369 kadın ve 99 erkek) öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırma kapsamında geliştirilen "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği" ile toplanmıştır. Elde edilen nicel verilerin analizi için SPSS 17 kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi amacıyla Aritmetik Ortalama, Standant Sapma, t Testi, Tek Yönlü Kolmogorov Smirnov Testi ve Kruskal Wallis-H Testi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının orta düzeyin üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin "atanamama korkusu" alt boyutunda öğretmen adaylarının orta düzeyin üzerinde, "kişisel algı" alt boyutunda ise orta düzeyin altında atanamama kaygısına sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca kadın öğretmen adaylarının anlamlı derecede erkek öğretmen adaylarına göre atanamama kaygılarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçların yanı sıra öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının branş ve yaş değişkenlerine göre anlamlı düzeyde değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın bulgularından yola çıkarak öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının yüksekliğinin nedenleri ile ilgili nitel araştırmalar yapılabilir. Ayrıca kadın öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının yüksek olmasının nedenleri araştırılabilir. Ulaşılan sonuçlardan hareket ederek öğretmen adaylarının atanamama kaygılarını düşürmeye yönelik çözüm önerilerinde bulunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Atanamama Kaygısı, Demografik Özellik

*Bu çalışma 4. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi (ICCI/EPOK-2016)'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur

** Yrd. Doç. Dr. Kırklareli Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim, El-mek: menekeskici@hotmail.com

DETERMINE THE ANXIETY OF PRE-SERVICE TEACHERS' NOT TO BE APPOINTED TO TEACHERSHIP IN THE LIGHT OF SOME VARIABLES

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the anxiety of pre-service teachers' not to beappointed to teachership**.** Additionally in this research tried to investigate whether there are meaningful differences in the anxiety of pre-service teachers' not to beappointed to teachership according to their genders, ages and departments. This descriptive model research was conducted with quantitativedata. The participants of this research are 468 (369 female and 99 male) pre-service teachers that studying their final yearat the various departments at faculty of education, Trakya University in 2014-2015 academic year. This research data were collected by the "The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To BeAppointed To Teachership Scale" that developed under this research. Obtained data were analyzed by SPSS 17. During the analysis of data Arithmetic Mean, Standard Deviation, t-Test, One Sample Kolmogorov Smirnov Test and Kruskal Wallis-H Test were used. The Anxiety of pre-service teachers' not to beappointed to teachership has been found high. According to results sub-dimension of "fear not to be appointed to teachership" has found to be high and sub-dimension of "personal perception" has found to be middle level. Besides in the anxiety of pre-service teachers' not to beappointed to teachership while no statistically significant differences have been found in terms of their ages and departments, statistically significant difference has been found in favour of the female pre-service teachers. Qualitative researchs concerned with the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership should be conducted. Why female pre-service teachers have more anxiety about not to be appointed to teachership than male pre-service teachers should be investigated. According to results solutions about the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership should be produced.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction: The qualities of the teaching profession have always been an examined subject because of teachers have the most important role in the educational process. Discussion of the qualifications of teachers has also been influential in the teacher training process. The training of pre-service teachers, who are future teachers, is directly proportional to the importance of the teaching profession. There are many factors that affect the pre-service teacher and hence the teacher training process in the teacher training process. It is inevitable that the prospective teachers' attitudes, anxiety, competences and perspectives towards their profession and their future affects the efficiency of the teacher training period. For this reason it is necessary to determine the anxiety and affective characteristics of the pre-service teachers.

Purpose: The purpose of this research is to determine the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership. Additionally in this research tried to investigate whether there are meaningful

differences in the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership according to their genders, ages and departments.

Method: This descriptive model research was conducted with quantitative data. The participants of this research are 468 (369 female and 99 male) pre-service teachers that studying their final year at the various departments (pre-school education department 65, elementary education department 169, art education department 17, Turkish education department 31, English education department 104, music education department 12, German education department 15, science and technology education department 55) at faculty of education, Trakya University in 2014-2015 academic year. This research data were collected by the "The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To Be Appointed to teachership Scale" that developed under this research. In the process of the developing "The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To Be Appointed to teachership Scale" firstly open-ended questions asked the 21 pre-service teachers studying their final year at faculty of education, Trakya University in 2013-2014 academic year. In light of that answers and experts opinions (3 academics working at educational departmant at differant universities and 1 Turkish language expert) a questionnaire with 26 items and 5 likert type (strongly disagree 1, disagree 2, undecided 3, agree 4, strongly agree 5) was formed. The questionnaire was applied to 197 pre-service teachers that studying their final year at faculty of education, Trakya University in 2013-2014 academic year. Obtained data were analyzed by SPSS 17. In this regard reliability and factor analysis were used. According to analysis results final version of the questionnaire (The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To Be Appointed to teachership Scale) consist of 13 items and 2 sub-dimension was created. First sub-dimension of the scale consist of 10 items and named as "fear not to be appointed to teachership". Second sub-dimension of the scale consist of 3 items and named as "personal perception". Also the reliability of the scale was investigated through Cronbach Alpha coefficient and the reliability coefficients were found .96 that acceptable as a value considerably high. Related results show that "The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To Be Appointed to Teachership Scale" is a valid and reliable measurement tool. Considering that final version of scale consist of 13 items and 5 likert type it can be said that the highest score that can be taken is 65 and the lowest score that can be taken is 13.

"The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To Be Appointed to teachership Scale" was applied to sample group of this research. The data of this research were analyzed by SPSS 17. During the analysis of data Arithmetic Mean, Standard Deviation, t-Test, One Sample Kolmogorov Smirnov Test and Kruskal Wallis-H Test were used.

Finding: The findings of this research are shown that pre-service teachers' scors of "The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To Be Appointed to teachership Scale" has been found to be higher than middle level ($\overline{X}$ /İtem number = 3.65). In addition to sub-dimensions of "The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To Be Appointed to Teachership Scale" were examined. Because of sub-dimensions of "The Anxiety of Pre-service Teachers' Not To Be Appointed to Teachership Scale" don't contain same number of item the means of items were used for interpreting. According to results sub-dimension of "fear not to be appointed to

teachership" ($\overline{X}$ /İtem number = 3.96) has found to be high and sub-dimension of "personal perception" ($\overline{X}$ /İtem number = 2.59) has found to be middle level. Mean and standard deviation values were calculated and t-test was applied to determine whether there is statistically significant difference between the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership and their genders. Based on the results female pre-service teachers ($\overline{X}$ = 48.27) have statistically significantly much more anxiety about not to be appointed to teachership than male pre-service teachers ($\overline{X}$ = 44.56) in total of the scale (t=2.67, p<.01). Also in both sub-dimensions of the scale female pre-service teachers have statistically significantly much more anxiety about not to be appointed to teachership than male pre-service teachers. Female pre-service teachers' score ($\overline{X}$ = 40.43) with respect to "fear not to be appointed to teachership" sub dimension statistically significantly higher than male pre-service teachers' score ($\overline{X}$ = 36.93) (t=3.10, p<.01). Female pre-service teachers' score ($\overline{X}$ = 8.12) with respect to "personal perception" sub-dimension significantly higher than male pre-service teachers' score ($\overline{X}$ = 7.42) (t=1.09, p<.01). Because of some groups' participants numbers are less than 30 in order to test whether the data parametric or nonparametric One Sample Kolmogorov Smirnov Test was applied. The results show that the data is nonparametric (asymp. Sig= .00, p<.05) so that Kruskal Wallis-H Test was used to determine whether there is statistically significant difference in the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership in terms of their ages and departments. No statistically significant difference was found in the Anxiety of Pre-service teachers' not to be appointed to teachership when their ages (x2=1.60; p>.05) and departments (x2=13.02; p>.05) were considered.

Result: The Anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership has been found high. Besides in the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership while no statistically significant differences have been found in terms of their ages and departments, statistically significant difference has been found in favour of the female pre-service teachers.

Recommendation: Qualitative researchs concerned with the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership should be conducted. Why female pre-service teachers have more anxiety about not to be appointed to teachership than male pre-service teachers should be investigated. According to results solutions about the anxiety of pre-service teachers' not to be appointed to teachership should be produced.

Keywords: Pre-service Teachers, Anxiety not to beappointed to teachership, Demographic Feature.

Giriş

Eğitim sürecinde öğretmenlik mesleğinin ve öğretmen niteliklerinin sürekli irdelenen bir konu olmasının nedeninin eğitimin gerçekleştirilmesinde öğretmenin rolünün öneminden

kaynaklandığını söylemek hiç te yanlış olmayacaktır. Geçmişten itibaren öğretmen niteliklerinin tartışılması öğretmen yetiştirme sürecinde de etkisini göstermektedir. Geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarının yetiştirilmesi öğretmenlik mesleğinin önemiyle doğru orantılı olarak özen isteyen bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmen adaylarını dolayısıyla da öğretmen eğitimi sürecini etkileyen pek çok faktör vardır. Öğretmen adaylarının meslekleri ve ya gelecekleri ile ilgili tutumlarının, kaygılarının, yeterliklerinin ve bakış açılarının öğretmen yetiştirme sürecinin verimini etkilemesi kaçınılmazdır.

Eğitimdeki başarının en önemli belirleyicilerinden birinsin öğretmenler olduğu pek çok araştırmada değinilmektedir (Arslan & Özpınar, 2008; Baskan, 2001; Davis & Simmt, 2006; Erdem & Soylu, 2013; Joram & Gabriele, 1998; Kaya ve Büyükkasap, 2005). Toplumlara ve dönemlere göre öğretmenlik mesleğinin statüsünün ve misyonun değiştiği görülmekle birlikte genel olarak öğretmenlik mesleği saygınlık duyulan bir meslek olmuştur (Çınar ve Sağır, 2016). Şişman (2005) tarafından da öğretmenliğin kutsal kabul edilen bir meslek olduğu vurgulanmaktadır. Bu durumda öğretmenlerin taşıması gereken nitelikler de göz önüne çıkmaktadır. MEB tarafından öğretmen yeterliklerini belirlemek üzere gerçekleştirilen çalıştaylar sonucunda öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri; a) Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim, b) Öğrenciyi Tanıma, c) Öğrenme ve Öğretme Süreci, d) Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme, e) Okul-Aile ve Toplum İlişkileri, f) Program ve İçerik Bilgisi,olmak üzere 6 ana yeterlik alanı, bu yeterliklere ilişkin 39 alt yeterlik ve 244 performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2006). 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda öğretmen adaylarında aranacak niteliklerin genel kültür, özel alan bilgisi ve pedagojik alan bilgisinden oluştuğu belirtilmektedir (MEB, 2011).

Öğretimin gerçekleşmesinde vazgeçilemez bir yere sahip olan öğretmenlerin nitelikleri Bilir (2011) tarafından belirtildiği üzere birincisi insancıl olma gibi kişisel özellikler, ikincisi genel kültür, alan bilgisi gibi mesleki özellikler olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Ulutaş ve Macun (2016) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerin duyuşsal yönlerine dikkat çekilerek öğrencilerin eğitiminde önemli rol oynayacağı vurgulanmaktadır. Öğretmenlerde bulunması gereken nitelikler tartışmaya açık olmakla birlikte öğretmenlerin mümkün olduğu kadar nitelik bakımından zengin yetiştirilmesi tartışılmaz bir gerçek olarak kabul edilebilir. Hizmet öncesinde öğretmen adaylarının yetiştirilmesindeki başarının gelecekteki mesleklerinde gösterecekteki başarı ile doğru orantılı olduğu vurgulanmaktadır (Arslan ve Özpınar, 2008; Peker, 2009; Smith, 2000).

Öğretmenlik mesleğinin öneminden kaynaklı olarak öğretmen yetiştirme süreci de pek çok ülkede irdelenen ve reformlara açık bir konu olmuştur. Türkiye'de öğretmen yetiştirme konusunda daha iyiye ulaşılabilmesi amacıyla değişik öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilerek uygulanmaya konmuştur (Baskan, 2001; Üstüner, 2004). Osmanlı İmparatorluğu'nda öğretmen yetiştiren kurumlar Darulmuallimin olarak adlandırılırken Cumhuriyetin kurulmasıyla 1924 yılında Muallim Mektebi ve 1935'lerde öğretmen okulu olarak isimlendirildiği görülmektedir (Akyüz, 2001). Aysal (2005) tarafından da vurgulandığı üzere Türkiye'de 1940'da öğretmen yetiştirme adına en özgün uygulamalardan biri olan Köy Enstitüleri kurulmuştur. Köy Enstitülerinin kapatılmasının ardından yüksek öğretmen okulları açılmıştır (Akyüz, 2008).

1982 yılı itibari ile Türkiye'de öğretmen yetişme süreci Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinde gerçekleştirilmekte ayrıca Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı ile Fen-Edebiyat Fakültesi mezunlarına da öğretmenlik eğitimi verilmekte ve öğretmenlik yapma hakkı tanınmaktadır. Eğitim fakültesi mezunlarının ve pedagojik formasyon sertifikası sahiplerinin sayıları ile Türkiye'deki öğretmen kontenjanları dikkate alındığında arada büyük bir fark göze çarpmaktadır. Bunlara ek olarak Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen açığını kapatmak amacıyla vekil öğretmenlik uygulamasına gitmektedir. Bu durumda öğretmen olmaya hak kazanmış öğretmen adaylarının istihdam olma ihtimalini aşağıya çekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı yasal metinlerde öğretmenlik mesleğini üstünlüğü ve önceliği olan uzmanlık isteyen bir meslek olarak kabul etmesine rağmen izlenen politikalarda bu görüşe uyulmamıştır (Akyüz, 2001). Gönülaçar (2016) tarafıından öğretmenlik mesleğinin statüsününve saygınlığının öğretmen niteliklerine bağlı olduğu belirtilir iken Baskan (2001) tarafından ise öğretmenlik mesleğinin statüsünü belirleyen faktörlerden birisinin de öğretmenlerin atanma koşulları olduğunun altı çizilmektedir. Buradan hareketle öğretmenlerin istihdam sorunları yaşamamalarının öğretmenlik mesleğinin statüsünü yükselteceği sonucuna ulaşılabilir. Türkiye'de öğretmenlerin atanma sorununun ciddi bir sorun olduğunu vurgulayan araştırmaların (Arı ve Yılmaz, 2005; Baskın, 2001; Can ve Can, 2011; Doğan ve Çoban, 2009; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Safran vd., 2014) yer alması öğretmenlik mesleğinin statüsünün de tartışılır bir niteliğe bürünmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu durumunda sadece hali hazırdaki öğretmenleri değil yetişmekte olan geleceğin öğretmenlerini de etkilemektedir. Sezgin ve Duran (2011) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının öğretmen atamalarında kriter olan KPSS'ye hazırlık sürecinin öğretmen adaylarını ve ailelerini kaygıya düşüren bir süreç olduğu belirtilmektedir. Öğretmen adaylarının atanıp atanmayacağının belirsiz olması, öğretmen olmak için harcadığı emeklerinin karşılığını almaması, umutsuzluklarının artmasına ve yaşam doyumunun düşmesine neden olmaktadır (Şar, Işıklar & Aydoğan, 2012). Öğretmen adaylarının psikolojisini etkileyen her şeyin öğretmen yetiştirme sürecine de yansıyacağını düşünmek hiç te yanlış olmayacaktır. Kaya ve Büyükkasap (2005) tarafından belirtildiği üzere hedeflenen nitelikli öğretmen yetiştirebilmek için öğretmen adaylarının gelişimini etkileyen faktörler arasındaki olumsuzluklar tespit edilmeli ve çözüm yollarına gidilmelidir.

Öğretmen istihdamındaki sorunların öğretmen adaylarında atanamamaya yönelik kaygı durumu yaratması kaçınılmaz görünmektedir. Zira Cüceloğlu (2006) tarafından belirtildiği üzere geleceğe yönelik belirsizlikler bireylerde kaygının görülmesinde en öncelikli faktördür. Walkup vd. (2008)'de Cüceloğlu (2006)'nın düşüncesini destekler nitelikte kaygının kaynaklarından birisinin beklentilerin meydana getirdiği baskı olduğunu belirtmektedir.

Kaygı bireyin kendini stres altında, tedirgin ve gergin hissettiği bir duygu durumu olarak kabul edilebilir (Büyüköztürk, 1997; Yıldırım, 2015). Kaygının oluşmasının nedeni bireyin yapması gereken sorumlulukları istenilen düzeyde yerinde getiremeyeceğine ve başarısız olacağına yönelik olan inancıdır. Kaygının oluşması bireyde özgüveninin azalmasına neden olabilir hatta depresyon gibi sağlık sorunlarının ortaya çıkmasını da tetikleyebilir (Aydın ve Zengin, 2008; Maurer vd., 2008; Yenilmez ve Özabacı, 2003). Plotnik (2009) tarafından kaygının bireyde tedirginlik endişe verici bir durum olduğu bununda kalp atışının artması, yüksek kan basıncı gibi rahatsız edici fizyolojik belirtilerinin olduğu vurgulanmaktadır. Baştürk (2007) tarafından ise kaygının kaynağının temelinin bireyin kaygıya sebep olan faktöre yüklediği anlama göre şekilleneceğini belirtilmektedir.

Ayrıca yapılan çalışmalar tutum gibi başarıyı olumlu etkileyen bir duygu ile kaygı arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Doğan ve Çoban, 2009; Serin, Güneş ve Değirmenci; 2015; Yenilmez ve Özabacı, 2003). Bunun yanı sıra kaygının öğrenme üzerinde kontrol edilemeyecek kadar yüksek olmadığı sürece bireyi hedefine ulaştırmak için harekete geçirecek itici güç olmak gibi olumlu etkileri olduğunu savunan çalışmalara da rastlanmıştır (Köklü, 1996;Richardson ve Suinn, 1972; Scovel, 1978; Yenilmez ve Özabacı, 2003).

Buradan hareketle verimli bir öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmen adaylarının eğitimini etkileyen duyuşsal özelliklerden olan kaygı gibi faktörlerin belirlenmesinin ve kontrol edilmesinin gerekliliği karşımıza çıkmaktadır. Buluş ve Atan (2016) tarafından öğretmen yetiştirme sürecinin öneminin altı çizilerek bu sürecin daha verimli işleyebilmesi için öğretmen adaylarını etkileyen özelliklerin tespit edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının

atanamamaya yönelik kaygılarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

1. Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygıları ne düzeydedir?

2. Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygıları branş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

3. Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygıları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

4. Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygıları yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu araştırma öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının belirlendiği tarama modelli bir çalışmadadır. Araştırmada nicel yolla toplanan veriler kullanılmıştır.

Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcılarını Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2014-2015 eğitim-öğretim yılında çeşitli bölümlerin (okul öncesi öğretmenliği 65, sınıf öğretmenliği 169, resim öğretmenliği 17, Türkçe öğretmenliği 31, İngilizce öğretmenliği 104, müzik öğretmenliği 12, Almanca öğretmenliği 15, fen ve teknoloji öğretmenliği 55) son sınıflarında öğrenim görmekte olan 468 (369 kadın ve 99 erkek) öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların özelliklerine ait bilgiler Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Araştırmanın katılımcılarına ait bilgiler

			yaş			
Cinsiyet			20-22	23-25	26+	Toplam
Kadın	bölüm	Okulöncesi	55	5	1	61
		sınıf	116	9	3	128
		resim	11	2	0	13
		Türkce	17	3	0	20
		İngilizce	37	34	7	78
		müzik	3	4	0	7
		Almanca	9	4	2	15
		Fen ve Teknoloji	42	5	0	47
	Toplam		290	66	13	369
Erkek	bölüm	Okul öncesi	3	0	1	4
		sınıf	29	10	2	41
		resim	2	1	1	4
		Türkce	9	2	0	11
		İngilizce	9	15	2	26
		müzik	2	2	1	5
		Fen ve Teknoloji	6	2	0	8
	Toplam		60	32	7	99

Veri toplama aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırma kapsamında geliştirilen "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilme sürecinde ilk adım olarak Trakya Üniversitesi eğitim fakültesinde çeşitli bölümlerin son sınıflarında öğrenim görmekte olan 21 öğretmen adayına "mezun olunca atanamayacağınız düşüncesi sizi endişelendiriyor mu?", "öğretmen atamalarındaki sorunlar nedeniyle gelecek korkusu yaşıyor musunuz?","Öğretmen atamalarındaki sorunlar nedeniyle mezuniyetin yaklaşması sizi geriyor mu?", "Öğretmen atamalarındaki sorunlar nedeniyle ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?" vb. açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu sorulardan gelen cevaplar ve uzman görüşleri (farklı üniversitelerin eğitim bilimleri bölümünde görev yapan 3 akademisyen ile 1 Türk dili uzmanı) doğrultusunda 26 maddelik 5'li likert tipinde (Kesinlikle katılmıyorum 1, katılmıyorum 2, kararsızım 3, katılıyorum 4, kesinlikle katılıyorum 5) ölçeğin pilot halini oluşturan bir anket geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçeğin pilot hali 2013-2014 eğitim öğretim yılında Trakya Üniversitesi eğitim fakültesinde çeşitli bölümlerin son sınıflarında öğrenim gören 197 öğretmen adayına uygulanmıştır. Toplanan verilerin SPSS 17 ile geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre ölçeğin 13 madde ve 2 alt boyuttan oluşan son hali meydana gelmiştir. Ölçeğin birinci alt boyutu "atanamama korkusu" şeklinde adlandırılmış ve 10 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin atanamama korkusu alt boyutundaki maddelerin öğretmenlerin atanamamaya yönelik korkularını belirten maddeler olduğu görülmektedir. Bu alt boyuttaki maddelere örnek olarak " Dört yıl emek verdikten sonra öğretmen olarak atanamamak beni endişelendiriyor." Maddesi verilebilir. Ölçeğin ikinci alt boyutu "kişisel algı" şeklinde adlandırılmış ve 3 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin kişisel algı alt boyutundaki maddeler öğretmen adaylarının kendi kişiliklerini algılamalarıyla ile ilgili olduğu düşünüldüğü için bu alt boyut kişisel algı alt boyutu olarak isimlendirilmiştir. Bu alt boyuttaki maddelere örnek olarak "Öğretmen olarak atanamama düşüncesiyle kendimi işe yaramaz hissediyorum." verilebilir. Ayrıca ölçeğin güvenirlik analizi yapılmış ve Cronbach Alpha değeri .96 gibi oldukça yüksek bir değer olarak bulunmuştur. İlgili analiz sonuçlarına göre "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nin geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğu söylenebilir. Ölçeğin son halinin 13 maddeden oluştuğu ve 5'li likert tipinde olduğu düşünüldüğü zaman alınabilecek en yüksek puanın 65, en düşük puanın ise 13 olduğu söylenebilir.

AFA sonucunda ortaya çıkan 2 faktörlü yapının doğruluğunu sınamak için yapısal eşitlik modeli üzerine kurulmuş olan DFA analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nin doğrulayıcı faktör analizi

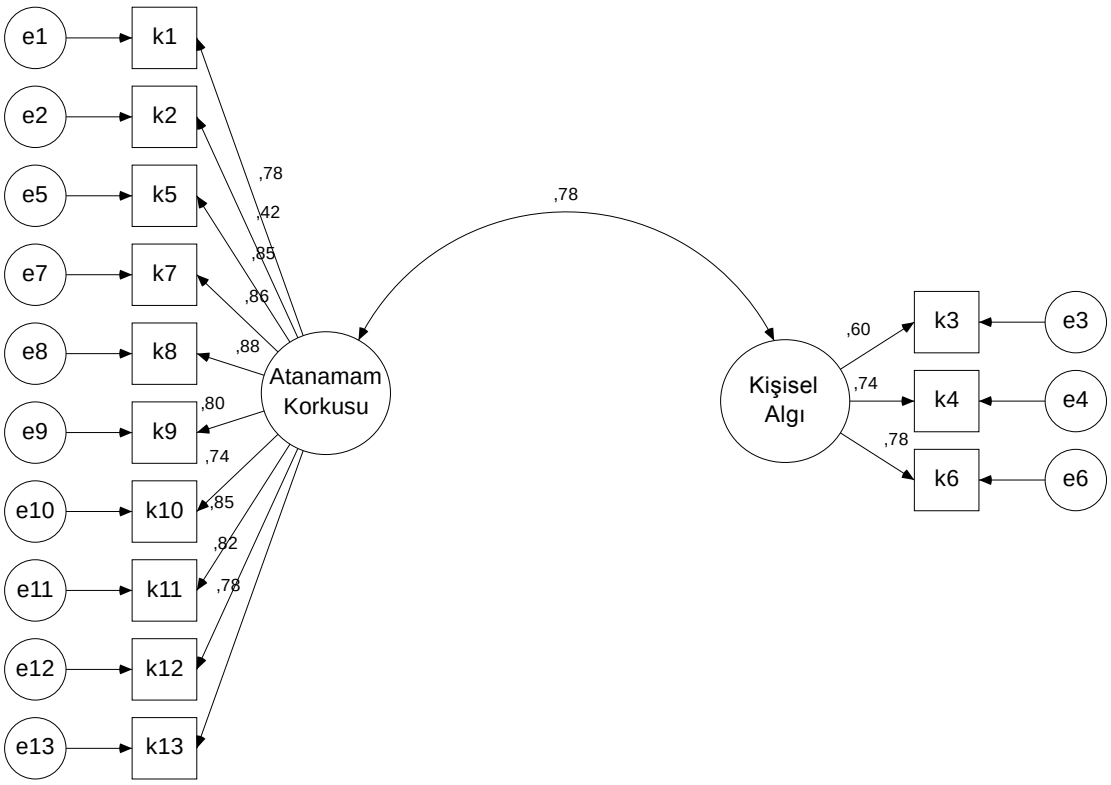

Yapılan analiz sonucunda model uygunluğu için elde edilen değerlerin uyum indislerinin X^2/df= 4.88, TLI= .92, CFI= .94 ve RMSEA= .091 olduğu görülmüştür. Alanyazında X^2/df'nin 5 in altında olduğunda kabul edilebilir (Brown, 2006); TLI ve CFI için .90 ve üzerinde olduğunda iyi (Brown, 2006); RMSEA değerinin .050 ile .080 arasında olduğunda iyi uyum (Browne ve Cudeck, 1993; Sümer, 2000) gösterdiği belirtilmektedir.

Verilerin analizi

"Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği" araştırmanın katılımcılarına uygulanmıştır. Verilerin analizi SPSS 17 ile gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda aritmetik ortalama, standart sapma, t-Testi, One Sample Kolmogorov Smirnov Testi, Kruskal Wallis-H Testi uygulanmıştır.

Bulgular

3.1. Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygısı

Öğretmen adaylarının atanamama kaygısını belirlemek amacıyla "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nden aldıkları puanların Aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları ölçeğin geneli ve alt boyutları için hesaplanmıştır. Ayrıca ölçek alt boyutlarının madde sayılarının eşit olmaması nedenle yorumlama yapılırken boyutların madde ortalamaları hesaplanmıştır. Bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmen adaylarının atanamama kaygısı

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	N	$\overline{X}$	SS	Boyut Maddelerinin Ortalaması ($\overline{X}$ /MaddeSayısı)
Atanamama korkusu	10	468	39.69	10.05	3.97
Kişisel algı	3	468	7.79	3.16	2.60
Ölçeğin Tümü	13	468	47.49	12.35	3.65

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nden aldıkları puanın 3.65, ölçeğin "atanamama korkusu" alt boyutundan aldıkları puanın 3.97 ve ölçeğin " kişisel algı" alt boyutundan aldıkları puanın 2.60 olduğu ortaya çıkmaktadır.

3.2. Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygısı

Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış. Aritmetik ortalamalar arası farkın önemli olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4: Cinsiyetlerine göre ölçeğin aritmetik ortalamaları standart sapmaları ve *t* değerleri

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\overline{X}$	SS	t	p
Atanamama korkusu	Kadın	369	40.43	8.99	3.10	.00
	Erkek	66	36.94	12.95		
Kişisel algı	Kadın	369	7.84	3.04	1.48	.00
	Erkek	66	7.62	3.59		
Ölçeğin Tümü	Kadın	369	48.27	11.25	2.67	.00
	Erkek	66	44.56	15.50		

*p<.01

Tablo 4'te görüldüğü gibi kadın öğretmen adayları ölçeğin tüm alt boyutlarında ve ölçeğin tamamında erkek öğretmenlerden daha yüksek puan almışlardır. Aritmetik ortalamalar arası farkın önemli olup olmadığını belirlemek için yapılan t testi sonuçlarına göre fark istatistiksel olarak önemlidir.

3.3. Bölümlerine Göre Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygısı

Araştırmanın katılımcıları arasında yer alan bazı bölümlerde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının sayısı 30'un altında kaldığı için verilerin parametrik veya non-parametrik olduğunu belirlemek için One Sample Kolmogorov Smirnov Testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre (Kolmogorov-Smirnov Z: 5.81; p=.00) anlamlılık düzeyi p<.05 olduğu için veriler non-parametrik dağılım göstermektedir.

Verilerin non-parametrik dağılması nedeniyle öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının bölümlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis-H Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. bölümlere göre ölçeğin aritmetik ortalamaları ve Kruskal Wallis-H Testi değerleri

	Bölüm	N	Ortalama Puan	KW	p
Atanamama korkusu	Okul öncesi	65	248.31		
	Sınıf	169	252.32		
	Resim	17	265.26		
	Türkçe	31	244.19		
	İngilizce	104	209.14	15.38	.07
	Müzik	12	219.54		
	Almanca	15	144.37		
	Fen ve teknoloji	55	224.24		
Kişisel algı	Okul öncesi	65	246.10		
	Sınıf	169	239.00		
	Resim	17	284.59		
	Türkçe	31	225.47		
	İngilizce	104	225.47	7.54	.37
	Müzik	12	259.29		
	Almanca	15	171.90		
	Fen ve teknoloji	55	225.30		
Ölçeğin tümü	Okul öncesi	65	246.37		
	Sınıf	169	248.94		
	Resim	17	273.71		
	Türkçe	31	240.31	13.01	.08
	İngilizce	104	213.63		
	Müzik	12	235.46		
	Almanca	15	147.07		
	Fen ve teknoloji	55	223.81		

*p<.05

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının atanamama kaygısının ölçeğin "atanamama korkusu" alt boyutunda bölümlere göre en yüksekten en düşüğe sırasıyla Resim öğretmenliği $\overline{X}$ =265.26, Sınıf öğretmenliği $\overline{X}$ =252.32, Okul öncesi öğretmenliği $\overline{X}$ =248.31, Türkçe öğretmenliği $\overline{X}$ =244.19, Fen ve Teknoloji öğretmenliği $\overline{X}$ =224.24, Müzik öğretmenliği $\overline{X}$ =219.54, İngilizce öğretmenliği $\overline{X}$ =209.14, Almanca öğretmenliği $\overline{X}$ =144.37 şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır. Ölçeğin "kişisel algı" alt boyutunda öğretmen adaylarının atanamama kaygınsın bölümlere göre en yüksekten en düşüğe sırasıyla Resim öğretmenliği $\overline{X}$ =284.59, Müzik öğretmenliği $\overline{X}$ =259.29, Okul öncesi öğretmenliği $\overline{X}$ =246.10, Sınıf öğretmenliği $\overline{X}$ =239.00, Türkçe öğretmenliği $\overline{X}$ =225.47, İngilizce öğretmenliği $\overline{X}$ =225.47, Fen ve teknoloji öğretmenliği $\overline{X}$ =225.30, Almanca öğretmenliği $\overline{X}$ =171.90şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının atanamama kaygısının ölçeğin tamamında bölümlere göre en yüksekten en düşüğe

sırasıyla Resim öğretmenliği $\overline{X}$ =273.71, Sınıf öğretmenliği $\overline{X}$ =248.94, Okul öncesi öğretmenliği $\overline{X}$ =246.37, Türkçe öğretmenliği $\overline{X}$ =240.31, Müzik öğretmenliği $\overline{X}$ =235.46, Fen ve teknoloji öğretmenliği $\overline{X}$ =223.81, İngilizce öğretmenliği $\overline{X}$ =213.63, Almanca öğretmenliği $\overline{X}$ =147.07 şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının bölüm değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.4. Yaşlarına Göre Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygısı

Araştırmanın katılımcıları arasında yer alan 26 ve daha ileri yaşta olan öğretmen adaylarının sayısı 30'un altında kaldığı için verilerin parametrik veya non-parametrik olduğunu belirlemek için One Sample Kolmogorov Smirnov Testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre (Kolmogorov-Smirnov Z: 9.83; p=.00) anlamlılık düzeyi p<.05 olduğu için veriler non-parametrik dağılım göstermektedir. Verilerin non-parametrik dağılması nedeniyle öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının yaşlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis-H Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6. yaşlarına göre ölçeğin aritmetik ortalamaları ve Kruskal Wallis-H Testi değerleri

				KW	p
	Yaş	N	Ortalama puan		
Atanamama korkusu	20-22	350	240.55		
	23-25	98	219.66	3.09	.21
	26+	20	201.28		
Kişisel algı	20-22	350	234.81		
	23-25	98	232.92	.02	.99
	26+	20	236.75		
Ölçeğin Tümü	20-22	350	238.93		
	23-25	98	223.20	1.59	.45
	26+	20	212.40		

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının atanamama kaygısının ölçeğin atanamama korkusu alt boyutunda yaşlarına göre en yüksekten en düşüğe sırasıyla 20-22 yaş arası $\overline{X}$ = 240.55, 23-25 yaş arası $\overline{X}$ = 219.66, 26 yaş ve üzeri $\overline{X}$ =201.28 olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının atanamama kaygısının ölçeğin kişisel algı alt boyutunda yaşlarına göre en yüksekten en düşüğe sırasıyla 26 yaş ve üzeri $\overline{X}$ = 236.75, 20-22 yaş arası $\overline{X}$ = 234.81, 23-25 yaş arası $\overline{X}$ =232.92 olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının atanamama kaygısının ölçeğin tamamında yaşlarına göre en yüksekten en düşüğe sırasıyla 20-22 yaş arası $\overline{X}$ =238.93, 23-25 yaş arası $\overline{X}$ = 223.20, 26 yaş ve üzeri $\overline{X}$ =212.40 olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç ve tartışma

Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarını ve öğretmen adaylarının, branş, yaş, cinsiyet değişkenleri ile atanamama kaygıları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nden aldıkları puanın (3.65), yani 3 (katılıyorum) ile 4 (kesinlikle katılıyorum) arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının orta düzeyin üzerinde olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nin "atanamama korkusu" alt boyutundan aldıkları puanın 3.97 yani 3 (kararsızım) ile 4 (katılıyorum) arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan da öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik korkularının orta düzeyin üzerinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen adaylarının "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nin "kişisel algı" alt boyutundan aldıkları puanın 2.60 yani 2 (katılmıyorum) ile 3 (kararsızım) arasında olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu sonucun öğreten adaylarının atanamamaktan korktuğu fakat ölçeğin "kişisel algı" alt boyutunda yer alan kendilerini değersiz hissettiğini belirten maddelere katılma düzeylerinin düşük olduğunu gösterdiği söylenebilir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle mezun olduktan sonra atanamamanın öğretmen adayları üzerinde kaygı oluşturduğu fakat bu durumun kendilerine yönelik kişisel anlamda olumsuz bir tutum içine girmedikleri söylenebilir. Araştırma sonuçlarıyla ilgili alanyazın taraması yapıldığında bu araştırmanın sonuçlarını destekleyen araştırma sonuçlarına rastlanmıştır. Arı ve Yılmaz (2015) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının KPSS sonunda atanamamaya yönelik gelecek kaygısı yaşadıkları ve geleceğe umutla bakmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Doğan ve Çoban (2009) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda da Arı ve yılmaz (2015) tarafından yapılan araştırmanının sonuçlarını destekler nitelikte öğretmen adaylarının öğretmen atamalarındaki sorunlar nedeniyle geleceğe yönelik kaygılarının arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca Baştürk (2007) tarafından yapılan araştırmaya göre öğretmen adaylarının atamalardaki kontenjanların azlığı ve öğretmen atamalarında sonuçları temel alınan KPSS 'nin yılda bir kez yapılıyor olması nedeni ile sınav kaygılarının da yüksek düzeydedir. Baştürk (2007) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla örtüşür nitelikte Çetin (2013) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygılarının yüksek olduğu, Can ve Can (2011) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının KPSS kaynaklı olarak kendilerini stres altında hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Akpınar (2013) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının stres düzeylerini arttırdığı tespit edilmiştir. Bunlara ek olarak alan yazında yer alan bazı araştırmalarda KPSS nin öğretmen adaylarının sosyal hayatlarını ve lisans eğitimlerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Atav ve Sönmez, 2013; Sezgin ve Duran, 2011; Karataş ve Güleş, 2013). Ayrıca Epçaçan (2016) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik düşüncelerini "yarış", "hastalık", "kabus", "rotasızlık", "saçmalık ve "yaratık" metaforlarıyla ifade ettikleri kadrolu öğretmenlik yapmaya ilişkin metaforlarının ise "güzel duygular", "imkansız","huzur", "hayal" ve "güven" şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun da öğretmen adaylarının KPSS'ye dolayısıyla atanamamaya yönelik kaygılarının yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Nartgün ve Özen (2015) tarafından yapılan araştırmada Epçaçan (2016) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla örtüşür nitelikte öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik düşüncelerini "kabus", "sınav", "saçmalık" şeklinde olumsuz anlam belirten metaforlar ile belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Nartgün (2011) tarafından yapılan araştırmada öğretmen

adaylarının KPSS ile öğretmen ataması yapılmasının sağlıklı bir yöntem olmadığını düşündükleri ortaya konmuştur.

Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının mesleklerine yönelik algılarını etkilemesi kaçınılmaz kabul edilebilir. Kabadayı (2010) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin algılarının farklılık düzeyleri ortaya konmaya çalışılmış sonuçlar doğrultusunda öğretmenlik mesleğini icra etmekte olan atanmış öğretmenlerin henüz atanamamış olan öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguyu destekler nitelikte Kabadayı (2015) tarafından yapılan çalışmada görev yapmakta olan öğretmenlerin öğretmenliğe yönelik motivasyonlarının öğretmen adaylarına oranla önemli derece yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Atanamamaya yönelik kaygının öğretmen adaylarında yüksek olduğu düşünüldüğü zaman kaygıyla ilişkili olan motivasyon kavramının da daha düşük olacağı öngörülebilen bir durumdur.

Bu araştırmada öğretmen adaylarının ölçeğin "kişisel algı" alt boyutunda kaygı düzeylerinin genel olarak atanamamaya yönelik kaygılarından daha düşük olduğu bulgusunun Atav ve Sönmez (2013) tarafından yapılan araştırmanın bulgularından birisi olan öğretmen adaylarının öğretmen olarak atanmadan önce sınava girmeye yönelik kaygı duymalarına rağmen kendilerine olan güven ve inançlarını kaybetmeme bulgusuyla paralellik gösterdiği tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nin genelinde ve "atanamama korkusu" ile "kişisel algı" alt boyutlarında atanamama kaygılarının erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde bu araştırmanın bulgularıyla örtüşen ve ya çelişen sonuçların olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının Arı ve Yılmaz (2013) ile Ersoy ve Küçükkaragöz (2010) tarafından yapılmış olan araştırmalarda öğretmen adaylarının umutsuzluk puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra Ceyhan (2005) tarafından yapılan araştırmada erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre umutsuzluk düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Baştürk (2007) ayrıca Aküzüm, Demirkal, Ekici ve Talu (2015) tarafından öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygılarını cinsiyet değişkenine göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akgün, Gönen ve Aydın (2007) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre ise kadın öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca alanyazında kadın öğretmen adaylarının çeşitli özelliklere göre kaygı düzeylerinin erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğunu gösteren araştırmalara rastlanmıştır (Çakmak ve Hevedanlı, 2005; Mergen, vd., 2014; Saban, Korkmaz ve Akbaşlı; 2004; Taşğın, 2006). Çetin (2013) tarafından araştırmada erkek öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik, geleceğe yönelik ve genel kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmış olması bu araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının branş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde öğretmen adaylarının "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nin genelinde ve "atanamama korkusu" ile "kişisel algı" alt boyutlarında en yüksek atanamama kaygısına sahip grubun "resim öğretmenliği" en az atanamama kaygısına sahip grubun "Almanca öğretmenliği" olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada "resim öğretmenliği" öğrencilerinin atanamama kaygısının diğer bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarından daha yüksek çıkmasının nedeninin resim öğretmenliğindeki atanacak öğretmen kontenjanlarının diğer bölümlere nazaran daha az olması şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca "Almanca öğretmenliği" öğrencilerinin atanamama kaygısının diğer bölümlere nazaran daha az olmasının Almanca öğretmenliği mezunlarının özel sektörde iş bulma ihtimalinin daha yüksek olmasından kaynaklandığı

söylenebilir. Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının bölüm değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde öğretmen adaylarının "Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği"nin genelinde ve "atanamama korkusu" alt boyutunda öğretmen adaylarının yaşları arttıkça atanamamaya yönelik kaygılarının azaldığı fakat öğretmen adayların kendilerine yönelik algılarını ölçen maddelerin yer aldığı ölçeğin "kişisel algı" alt boyutunda ise 26 ve üzeri yaşta olan öğretmen adaylarının atanamama kaygısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Arı ve Yılmaz (2013) tarafından öğretmen adaylarının yaşları ile umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesinin amaçlandığı araştırmada öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmemiştir.

Bu araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik önemli derecede yüksek kaygıya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygı düzeyleri eğitim gördükleri bölüm ve yaş değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermezken cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kadın öğretmen adaylarının atanamama kaygısının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Öneriler

Bu araştırmanın bulgularından yola çıkarak öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik kaygılarının yüksekliğinin nedenleri ile ilgili nitel araştırmalar yapılabilir. Ayrıca kadın öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının yüksek olmasının nedenleri araştırılabilir. Ulaşılan sonuçlardan hareket ederek öğretmen adaylarının atanamama kaygılarını düşürmeye yönelik çözüm önerilerinde bulunulabilir. Öğretmen adaylarına eğitim gördükleri alanlardan yola çıkarak alternatif istihdam imkanlarıyla ilgili seminerler verilip eğitimleri süresince edindikleri becerileri kullanabilecekleri farklı iş sahalarına yönelmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Akgün A, Gönen S, Aydın M. (2007). İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi;* 6(20):283-299.

Akpınar, B. (2013). Öğretmen adaylarının stres düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından analizi. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, *21*, 229-241.

Aküzüm, C., Demirkol, M., Ekici, Ö. ve Talu, M. (2015). Öğretmen Adaylarının Kpss Öğretmenlik Alan Bilgisi Sınavına İlişkin Görüşleri, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi,* 6(18), 331-344.

Akyüz, Y. (2001) Başlangıçtan 2001'eTürk Eğitim Tarihi. Genişletilmiş 8. Baskı, ALFA Basım Yayım, İstanbul.

Akyüz, Y. (2008). Türk eğitim tarihi. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Arı, E.,& Yılmaz, V. (2015). KPSS Hazırlık Kursuna Devam Eden Öğretmen Adaylarının Umutsuzluk Düzeyleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 14(4), 905-931.

Arslan, S.,& Özpınar, İ. (2008). Öğretmen nitelikleri: İlköğretim programlarının beklentileri ve eğitim fakültelerinin kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 2*(1), 38-63.

Atav, E.,& Sönmez, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Kamu Personel Seçme Sınavı (KPPS)'na İlişkin Görüşleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* Özel Sayı (1), 01-13.

Aysal, N. (2005). Anadolu da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, *9*(35), 267-282.

Baskan, G. A. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *20*(20), 16-25.

Baştürk, R. (2007). Kamu Personeli Seçme Sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 163-176.

Bilir, A. (2011). The historical evolution of teacher training and employment politicies in Turkey. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences,,44*(2), 223-246.

Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. NY: Guilford Press.

Browne, M. W. & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), Testing structural equation models (136–162). Newbury Park, CA: Sage.

Buluş, M. – Atan, A. (2016). "Öğretmen Adaylarında Ego Durumlarının Tükenmişliği Yordama Gücü / The Predictive Power of Ego States on Burnout in Student Teachers", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı),* 11(3). 607-624.

Büyüköztürk, Ş. (1997), "Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeğinin Geliştirilmesi", *Eğitim Yönetimi,* 3(4), 453-464.

Can, S. & Can, Ş. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı Öncesinde Öğretmen Adaylarının Stres Düzeyleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 765-778.

Ceyhan, A.A. (2005).Öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 30(167), 63-73.

Cüceloğlu, D. (1996). İnsan ve Davranışı. (6. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çakmak, Ö. ve Hevedanlı, M. (2005). "Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakülteleri Biyoloji Bölümü Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (14): 115-127.

Çetin, Ş. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kamu personeli seçme sınavına (kpss) yönelik kaygılarının incelenmesi. *National Education*, Kış (197), 158-167.

Davis, B.,& Simmt, E. (2006). Mathematics-for-teaching: An ongoingin vestigation of the mathematics that teachers (needto) know. *Educational Studies in Mathematics*, 61: 293–319.

Çınar, H. & Sağır, A. (2016). "Formasyon Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine

Yönelik Değer ve Tutumları (Karabük ve Kastamonu Üniversitesi Örneği) / The Values and Attitudes of The Students Who Take Pedagogical Formation Education To The Teaching Profession (Sample od Karabük and Kastamonu University)", *TURKISH STUDIES International Periodical for the Languages, Literature andHistory of Turkish or Turkic, (Prof. Dr. Kamil Veli Nerimanoğlu Armağanı)* 11(13), 141-170.

Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim,* 34(153), 157-168.

Epçaçan, C. (2016). "Öğretmen Adaylarının KPSS ve Öğretmenlik Atamaları Hakkındaki Görüşleri / The Opinions of Candidate Teachers about KPSS and the Branch Test", TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), 11(3),1065-1090.

Erdem, E.,& Soylu, Y. (2013). Öğretmen adaylarının KPSS ve alan sınavına ilişkin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *4*(1), 223-236.

Ersoy, E.,& Küçükkaragöz, H. (2010). Öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerinin bazı değişkenlere göre belirlenmesi. *e-Journal of New World Science Academy*, 5(4), 1535-1542.

Gönülaçar, Ş. (2016). Türkiye'de Öğretmen İmajı ve İtibarı Üzerine Bir İnceleme. http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/41461508/Turkiyede.Ogretmen.Imaji.ve.Itibari.sgonulacar.2016.pdf. sitesinden 12.08.2016 tarihinde erişilmiştir.

Gündoğdu, K., Çimen, N. ve Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 9(2), 35-43.

Joram, E.,& Gabriele, A. J. (1998). Preservice teachers' prior beliefs: Transforming obstacles into opportunities. *Teaching and teacher education*, *14*(2), 175-191.

Kabadayı, A. (2010). Investigating demographic characteristics and teaching perceptions of Turkish preschool teachers. *Early Child Development and Care*, 180(6), 809-822.

Kabadayı, A. (2015). Analysing prospective preschool teachers' reasons and motives for entering a teaching career. *Didactica Slovenica - Pedagoska Obzorja*, 30(2), 103-122.

Karataş, S. & Güleş H. (2013). Öğretmen Atamalarında Esas Alınan Merkezi Sınavın (KPSS) Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(1), 102-119.

Kaya, A. ve Büyükkasap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.

Köklü, N. (1996), "İstatistik Kaygı Ölçeği: Psikometrik Veriler", *Eğitim ve Bilim*, 20(102), 45-49.

Maurer, J., Rebbapragada, V., Borson, S., Goldstein, R., Kunik, M. E., Yohannes, A. M., & Hanania, N. A. (2008). Anxiety and depression in COPD: current understanding, unanswered questions, and research needs. *Chest Journal*, *134*(4_suppl), 43-56.

MEB, (2006b). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Temel Eğitime Destek Projesi "Öğretmen Eğitimi Bileşeni" Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. http://oyegm.meb.gov.tr/yet/ adresinden 15.02.2008 tarihinde edinilmiştir.

Mergen, H., Arslan, H., Erdoğmuş Mergen, B. ve Arslan, E. (2014). Öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutum ve kaygıları. *NWSA-Education Sciences*; 9(2): 162-177.

Nartgün, Ş. S. (2011). Employment of faculty of education students: Public Personnel Selection

Examination (Ppse). International Journal of Business and Social Science, 2(21), 101-111.

Nartgün, Ş. S.,& Özen, R. (2015). Investigating pedagogical formation students' opinions about ideal teacher, teaching profession, curriculum, responsibility, public personnel selection examination (ppse) and employment: A metaphor study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 174, 2674-2683.

Peker, M. (2009). Genişletilmiş mikro öğretim yaşantıları hakkında matematik öğretmeni adaylarının görüşleri. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2), 353-376.

Plotnik, R. (2009) Psikoloji'ye Giriş. 1. Baskı, (Çev. Geniş, Tamer). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Richardson, F.C. ve Suinn, R.M. (1972), "The Mathematic Anxiety Rating Scale: Psycho-metric Data", *Journal of Counseling Psychology* , 19 (6), 551-554.

Saban, A., Korkmaz, İ. & Akbaşlı, S. (2004). Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygıları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 17, 198 – 208.

Safran, M., Kan, A., Üstündağ, M. T., Birbudak, T. S., & Yıldırım, O. (2014). 2013 KPSS Sonuçlarının Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Alanlara Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim, 39*(171).13-25.

Scovel, T. (1978). The effect of affect on foreign language learning: A review of the anxiety research. *Language learning*, *28*(1), 129-142.

Serin, M. K., Güneş, A. M. & Değirmenci, H. (2015). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleğe yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Cumhuriyet International Journal of Education, 4*(1).21-34.

Sezgin, F.,& Duran, E. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *15* (3).9-22.

Smith, M. (2000). Redefining success in mathematics teaching and learning. *Mathematics Teaching in the Middle School*, 5(6), 378-389.

Şar, A. H., Işıklar, A., & Aydoğan, İ. (2012). Atama Bekleyen Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumunu Yordayıcı Değişkenlerin İncelenmesi.*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 257-271.

Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri. *Türk Psikoloji Yazıları*. 3 (6), 49-74.

Şişman, M. (2005). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Pegem Akademi, Ankara.

Taşğın, Ö. (2006). "Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi". *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 14 (2): 679-686.

Ulutaş, İ. & Macun, B. (2016). "Okul Öncesi Çocuklarının Duygusal Zekâsını Desteklemede Öğretmenin Rolü / Teacher's Role in Supporting the Emotional Intelligence of Preschool Children", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, (Prof. Dr. Kamil Veli Nerimanoğlu Armağanı)* 11(14) 951-964.

Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 5(7), 63-82.

Walkup, J. T., Albano, A. M., Piacentini, J., Birmaher, B., Compton, S. N., Sherrill, J. T., & Iyengar, S. (2008). Cognitive behavioral therapy, sertraline, or a combination in childhood anxiety. *New England Journal of Medicine*, *359*(26), 2753-2766.

Yenilmez, K. ve Özabacı, N. Ş. (2003). Yatılı Öğretmen Okulu Öğrencilerinin Matematik İle İlgili Tutumları Ve Matematik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(14), 132-146.

Yıldırım, B. (2015). Fen bilimleri öğrenme kaygı ölçeği. "geçerlilik ve güvenirlik çalışması." *Fen Bilimleri* 3(1), 33-43.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Eskici, M.(2016). "Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygılarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi / Determine the Anxiety of Pre-Service Teachers' not to be Appointed to Teachership in the Light of Some Variables", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140,* Volume 11/19Fall 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10035, p. 361-378.